

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ณ อุทยานปารณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในชุมชนบ้านหัวแหลมและชุมชนบ้านกิว อำเภอปารณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 216 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ผู้วิจัยสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ส่วนเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41–50 ปี จำนวน คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมา คือ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.9 และ 51–60 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และอนุปริญญา จำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 14.8 มีอาชีพรับจ้าง มากที่สุด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมา คือ ประมง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 10ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 รองลงมา คือ 7–9 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และ 4–6 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 7,001 9,000 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมา คือ 5,000–7,000 บาท จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 และ 5,000–7,000 บาท จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนวนอุทยาน ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประชาชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู รองลงมา คือ ด้านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู

2.1 ด้านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ โดยเรียงตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 ลำดับแรก ได้แก่ ได้รับรู้ข่าวสารจากผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.56 เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ได้รับรู้ข่าวสารจากบุคคลในครอบครัว ค่าเฉลี่ย 3.50 เป็นอันดับ 2 ได้รับรู้ข่าวสารในระดับปานกลาง คือ ได้รับรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าเฉลี่ย 3.43 เป็นอันดับ 3 และการได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อทางโทรทัศน์ ค่าเฉลี่ย 3.05 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

2.2 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ โดยเรียงตามลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 ลำดับแรก ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าในวันสำคัญต่างๆ หรือปลูกป่าตามโครงการของรัฐ ค่าเฉลี่ย 3.75 เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การร่วมมือจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการปลูกป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.71 เป็นอันดับ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันรักษาป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.68 เป็นอันดับ 3 และการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลางด้านการเข้าชมนิทรรศการเกี่ยวกับป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 2.94 เป็นอันดับสุดท้าย

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสนับสนุน

ค่าเฉลี่ย 3.59 เป็นอันดับแรก และมีส่วนร่วมร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ค่าเฉลี่ย 3.41 เป็นอันดับ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ค่าเฉลี่ย 3.39 เป็นอันดับ 3 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ค่าเฉลี่ย 3.37 เป็นอันดับสุดท้าย

3.1. ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนวนอุทยานปราณบุรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาการลักลอบจับสัตว์น้ำในพื้นที่ป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.62 เป็นอันดับแรก ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมศึกษาปัญหาการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.46 เป็นอันดับ 2 มีส่วนร่วมศึกษาปัญหาการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.43 เป็นอันดับ 3 และมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาการปลูกป่าชายเลนและการรอดตายของกล้าไม้ ค่าเฉลี่ย 3.10 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมวางแผนส่งเสริมให้เยาวชนมีความรักและหวงแหนในป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.63 เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมวางแผนป้องกัน ดูแลรักษาและฟื้นฟูป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.54 เป็นอันดับ 2 การมีส่วนร่วมวางแผนป้องกันน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่ง และการลักลอบจับสัตว์น้ำในพื้นที่ป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.52 เป็นอันดับ 3 และ มีส่วนร่วมวางแผนกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.09 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสนับสนุน พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ร่วมบริจาควัสดุและสิ่งของในกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.93 เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.84 เป็นอันดับ 2 เชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.68 เป็นอันดับ 3 และได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 2.95 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เมื่อพบเห็นผู้ใดบุกรุกทำลายป่าชายเลนได้แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ค่าเฉลี่ย 3.76 เป็นอันดับแรก

รองลงมา คือ มีส่วนร่วมติดตามป้องกันการลักลอบตัดไม้และจับสัตว์น้ำในป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.67 เป็นอันดับ 2 ให้ความร่วมมือติดตามผลงานการปลูกป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.27 เป็นอันดับ 3 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการป้องกัน บำรุงรักษาป่าชายเลน ค่าเฉลี่ย 3.02 อยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

4. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสนับสนุน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก ($r = .885$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมด้านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูกับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ($r = .928$) ส่วนด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .405 - .648

6. ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา ต้องมีการจัดทำวารสารเผยแพร่เกี่ยวกับประโยชน์ของป่าชายเลน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบปัญหา ศึกษาเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจต้องศึกษาแนวทางแก้ปัญหาป่าชายเลน รัฐบาลควรออกกฎหมายลงโทษการบุกรุกป่าชายเลนให้หนัก

ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินการ ควรจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชน หน่วยงานของรัฐควรร่วมกับประชาชนพัฒนาอนุรักษ์ป่าชายเลน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดูแลป่าชายเลน จัดให้มีการปลูกป่าชายเลนทดแทน ออกระเบียบให้นักศึกษามีการศึกษาวิจัย

ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติและสนับสนุน ควรสนับสนุนงบประมาณปลูกป่าและบำรุงรักษาป่า ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่า รมรงศ์ไม่ให้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ควรสนับสนุนทุกเรื่องที่ประชาชนร้องขอ

ด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล หน่วยงานของรัฐควรติดตามข้อมูลกับประชาชน ศึกษาปัญหาแหล่งที่มาของปัญหาทั้งหมดประชาชนและทุกหน่วยงานควรช่วยกันเป็นหูเป็นตา

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยาน ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนวนอุทยาน ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู ในด้านการได้รับข่าวสารจากผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่นและได้รับข่าวสารจากบุคคลในครอบครัวประชาชนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก และการได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หอกระจายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์ ประกาศรณรงค์ หรือการเชิญชวน จากแหล่งอื่น ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร แผ่นพับ ในระดับปานกลาง และจากสื่อทางโทรทัศน์ เป็นอันดับสุดท้าย ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่า ในวันสำคัญต่าง ๆ มีการร่วมมือจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการปลูกป่า และเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันรักษาป่าชายเลนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมประชาชนร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ป่าชายเลน ร่วมจัดทำแผนการปลูกป่า ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปลูกป่าและป้องกันรักษาป่าชายเลน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเข้าชมนิทรรศการเกี่ยวกับป่าชายเลนมีเป็นอันดับสุดท้าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช สิทธิกิจโยธิน(2543:106-107) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองโคกลนอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน ได้แก่ เพศ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ความรู้ความเข้าใจในป่าชายเลน การได้รับข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟู และการคาดหวังประโยชน์จากการร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟู

ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติกรณ์ ฉิมเจริญ (2544 : 74-75) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ตำบลคลองโคกลน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟู อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม รองลงมา คือการฝึกอบรมและการได้รับเอกสารหรือข่าวสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภราภรณ์ ธรรมชาติ (2541:67-68) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ชายฝั่ง : กรณีศึกษาอำเภอร่อง จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า การได้รับฟังข่าวสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนวนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานและสนับสนุน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากสาเหตุที่เป็นองค์ประกอบส่วนตน และจากการให้ความสนับสนุนและร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับนโยบายของภาครัฐและต้องมีปัจจัยที่จะส่งผลการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย เช่น ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระของนโยบาย และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของนโยบาย จึงจะสามารถรวมคนและทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของนโยบายให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้ นโยบายต้องมีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายดังกล่าวจึงจะประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูวัฒน์ วุฒิมณี (2542 : 3) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง เช่นเดียวกับ อคินรพีพัฒน์ (2543 : 29) ที่ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาควมมี 4 ขั้นตอนดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน และ 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติกรณ์ ฉิมเจริญ (2544 : 74-75) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ตำบลคลองโคกลน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เสนอปัญหา ร่วมประชุมวางแผนดำเนินการ ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน และการติดตามและประเมินผลประชากรที่ใช้ในการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับป่าชายเลนอยู่ในระดับดีปานกลาง

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยขอเสนอเป็นรายประเด็น ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชายและเพศหญิงต่างก็มีโอกาสได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ หรือโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเท่าเทียมกัน ทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ธวัช สิทธิกิจโยธิน (2543 :106-107) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า เพศชายเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงพล คุ้มทอง (254:87) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรเจิด อนุเวช (2543 :101) ทำการวิจัยเรื่องส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอลำลูกเกด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ภูมิหลังของประชาชนในด้านเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อบต. จึงไม่ส่งผลให้ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินิจ บุญจันทร์ (2542 : 88) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโครงการเพื่อป่าอนุรักษ์และมีทะเลภาคตะวันออกของสมาคมขยายผล: ศึกษากรณี การดำเนินงานในจังหวัดจันทบุรี พบว่า นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของป่าอนุรักษ์และทะเลแตกต่างกันโดยนักเรียนที่มีอายุมากกว่าจะมีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของป่าอนุรักษ์และทะเลมากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช สิทธิกิจโยธิน (2543 : 101) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า อายุ ของประชาชนต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมทำโครงการต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรี พึ่งขจร (2544 : 170) ซึ่งศึกษาบทบาทของสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า อายุของประชาชนมีอิทธิพลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประชาชนที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีระดับการศึกษาดำกว่า มีโอกาสได้รับข่าวสาร และมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเท่าเทียม

กับประชาชนที่มีความรู้สูง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ วินิจ บุญจันทร์ (2542 : 88) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโครงการเพื่อป้อนุรักษ์และมีทะเลภาคตะวันออกของสมาคมหยาดฝน : ศึกษากรณีการดำเนินงานในจังหวัดจันทบุรี พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของป้อนุรักษ์แตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของป่ามากกว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า เพราะการศึกษาทำให้สามารถเข้าใจในการอนุรักษ์ได้ง่ายและมากกว่า แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมราวดี เหมาคม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมราวดี เหมาคม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับงานวิจัยของ ธวัช สิทธิกิจโยธิน (2543 : 106-107) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ ทองเกื้อ(2544 :76-79) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของราษฎร ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ดอกไม้ บุญศิลป์(2540 :99) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตำรวจในการควบคุมอาชญากรรม ศึกษากรณีเขตรับผิดชอบของ สก.อ.ศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตรับผิดชอบของ สก.อ.ศรีสวัสดิ์ มีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมที่ระดับปานกลาง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ ทองเกื้อ (2548 :78) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

ของราษฎร ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า รายได้ของกลุ่มตัวอย่างเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนแตกต่างกัน โดยผู้มีรายได้ต่ำกว่าต้องทำงานเพื่อให้มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์จึงมีในระดับต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช สิทธิกิจโยธิน (2543 : 106-107) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านร่วมทำโครงการ ซึ่งอาจเกี่ยวกับปัจจัยบางประการ เช่น สภาพทางสังคม หรือค่านิยมที่ทำให้ผู้มีรายได้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมและจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาซึ่งทำให้ตนสามารถสร้างรายได้ที่สูงขึ้นกว่าเดิม

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก ($r = .885$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธศิลป์ สุวรรณวงศ์ (2547:93) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อโครงการฟื้นฟูนิเวศป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสทรงพระชนมายุ 72 พรรษา ตำบลคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเห็นของราษฎรคือรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าชายเลน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติภรณ์ นิมเจริญ (2544 : 74-75) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ตำบลคลองโคกลน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม รองลงมา คือ การฝึกอบรมและการได้รับเอกสารหรือข่าวสาร

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

1.1.1 หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่รับผิดชอบในการดูแลรักษาป่าชายเลนต้องมีการกำหนดนโยบายหรือจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการป่าชายเลนให้ชัดเจนโดยผลักดันให้ชุมชนเสนอประเด็นปัญหาที่มาจากสภาพปัญหาป่าชายเลนในปัจจุบันและความต้องการในช่วง

ระยะเวลาต่าง ๆ มาเป็นกรอบในการกำหนดนโยบาย ซึ่งการที่หน่วยงานภาครัฐนำประเด็นปัญหาจากสภาพที่เป็นจริงของคนในชุมชนมากำหนดเป็นนโยบาย จะช่วยกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนหรือบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนมากขึ้น ความสำเร็จของการนำนโยบายภาครัฐไปปฏิบัติก็สัมฤทธิ์ผลเร็วขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติ

1.2.1 ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนอย่างทั่วถึงในหลายช่องทาง เพื่อให้ประชาชนทราบถึงผลที่จะได้รับจากการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟู อยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับป่าชายเลน จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับป่าชายเลน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการปลูกป่าต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนรักและหวงแหนพื้นที่ป่าชายเลนมากขึ้น

1.2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน วนอุทยาน ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนดังต่อไปนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เสนอปัญหา และร่วมมือกันในการศึกษาปัญหาการปลูกป่าและการรอดตายของกล้าไม้ร่วมกับหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริงในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและสนับสนุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่า และเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนเพิ่มมากขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ป่าชายเลน และร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าชายเลนได้อย่างเหมาะสม

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน เช่น การปลูกป่า การติดตามเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าชายเลนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ที่มีขนาดแตกต่างกัน หรือในพื้นที่ระดับจังหวัด เพื่อจะได้เห็นในภาพรวม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่กว้างขึ้น

2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ในพื้นที่ระดับที่กว้างขึ้น